

УДК 378.1

DOI: 10.15587/2519-4984.2018.134545

ЕРАЗМУС + КООРДИНАТОР ЯК ТЬЮТОР ТА МЕНТОР В УМОВАХ ЗРОСТАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ЗВО УКРАЇНИ

© О. С. Іваницька

У статті виконано аналіз сучасного стану вищої освіти України, реалізації академічної мобільності, розкрито особливості впровадження тьюторингу та менторингу в українських реаліях. Здійснено порівняльний аналіз забезпечення тьюторської і менторської діяльності в Україні та ЗВО Європи і світу. Виокремлено функції, які виконують Еразмус + координатори для забезпечення тьюторської і менторської діяльності в Україні. Зокрема була обґрунтована необхідність впровадження тьюторингу та менторингу в українських ЗВО. Ключовими чинниками, які впливають на необхідність впровадження тьюторингу та менторингу є інтернаціоналізація, зростання академічної мобільності, проблеми з біженцями, нові виклики у вищій освіті та нові вимоги до забезпечення якості освіти. Програма Еразмус + на сьогодні є наймасштабнішим інструментом реалізації академічної мобільності в Європі. Саме тому, наявність тьюторів та менторів допомагає студентам, які навчаються протягом одного семестру (кредитна мобільність), або магістратури (ступенева мобільність), реалізувати свій потенціал та успішно закінчити навчання в партнерському ЗВО. Під час навчання студенти, які реалізують академічну мобільність, отримують допомогу від тьюторів при вирішенні практичних завдань, лабораторних робіт. Ментори допомагають адаптуватися до умов проживання, традицій іншої країни, мови. Лише комплексне наставництво забезпечує гармонійний розвиток та успішність студента, реалізуючи принципи студентоцентрованого навчання. Ситуація щодо імплементації тьюторства та менторства відрізняється в залежності від країни. Успішність університету сьогодні також залежить від реалізації академічної мобільності і бажання іноземних студентів навчатися в тому чи іншому ЗВО. В даній статті були виокремлені основні функції, які реалізуються Еразмус + координаторами для забезпечення тьюторської та менторської діяльності: інформаційна (повідомлення про можливості обміну, надання необхідної інформації), комунікативна (налагодження діалогу з усіма учасниками мобільності), організаційна (підготовка необхідної документації), виховна (наставництво щодо поведінки закордоном), психологічна (визначення психологічних рис кожної особи та індивідуальних особливостей для забезпечення комфортних умов перебування закордоном). Стаття обґрунтовує можливість впровадження тьюторства та менторства у ЗВО України на основі досвіду закордонних ЗВО.

Ключові слова: Еразмус, тьютор, ментор, академічна мобільність, реформування вищої освіти, інтернаціоналізація, рейтинговість

1. Вступ

Дослідження стану вищої освіти в Україні є пріоритетним напрямком не лише Міністерства освіти і науки України, профільних комітетів та департаментів, а й кожного закладу вищої освіти зокрема. Важливо проводити аналітику, аналізувати рейтинговість, вивчати проблемні сторони, розробляти подальшу політику розвитку університету, налагоджувати контакти з підприємствами для подальшого працевлаштування випускників, підписувати нові угоди про співпрацю та ін. Це, безпосередньо, впливає на майбутнього абітурієнта та його вибір вступити в той чи інший університет. Ще одним з найважливіших показників успішності університету є академічна мобільність, яка реалізується в рамках міжнародних угод, проектів та програм. Еразмус + на сьогоднішній день є наймасовішою програмою і здійснюється в рамках підписаних міжінституційних угод. Оскільки програма надає можливість обмінів для студентів, аспірантів та викладачів, координування цієї програми є обов'язковим елементом організації міжнародної діяльності сучасного ЗВО. Відтак, Еразмус + координатори працюють з широким спектром питань і проблем та їх вирішенням, починаючи від практичних рекомендацій та організації заходів, закінчуючи психологічною підтримкою студентів та візитуючих

професорів. В українських реаліях система тьюторства і менторства ще не впроваджена, але існує потреба супроводу та наставництва, особливо для іноземних студентів та викладачів, які зустрічаються з багатьма проблемами, відвідуючи іншу країну. Саме тому, тьюторські і менторські обов'язки часто виконують координатори міжнародних програм, здебільшого координатори програми Еразмус +. Як свідчить виконаний аналіз, функції, які виконуються Еразмус + координатори відповідають функціям, які виконують тьютори та ментори у закордонних ЗВО.

2. Аналіз літературних даних та постановка проблеми.

Питання тьюторства та менторства досліджувалося багатьма вітчизняними науковцями [1, 2], але здебільшого з перспективи становлення в закладах вищої освіти України. Також науковці досліджують дистанційне навчання та форми наставництва для тих, хто навчається дистанційно [3]. Німецькі дослідники описують тьюторство та менторство з позиції реалізованої практики та пропонують шляхи для їх удосконалення та успішної реалізації на всіх університетських рівнях [4, 5], зокрема аналізується вплив тьюторства на навчальний процес в історичному аспекті. Науковці також описують організацію тьютор-

ства / менторства та їх безпосередній зв'язок з успішністю кафедри та факультету [6]. Багато приділяється уваги психологічному аспекту тьюторства і менторства в закордонних ЗВО [7]. Українські дослідники описують вищу освіту в Україні, процеси інтернаціоналізації, академічну мобільність та акцентують на необхідності запровадження світових практик для забезпечення успішності та рейтинговості університету [8, 9]. Також українські дослідники наголошують на необхідності неперервної педагогічної освіти, адже саме в цьому напрямку педагогам слід переймати закордонні практики для подальшої реалізації в навчальному процесі [10].

Ми вважаємо, що питання реалізації тьюторства та менторства у ЗВО України досліджені частково та потребують подальшого вивчення та практичних рекомендацій щодо впровадження у вищій освіті України.

3. Мета та задачі дослідження

Мета дослідження – проаналізувати сучасний стан вищої освіти в Україні в умовах зростання академічної мобільності та можливості забезпечення тьюторингу і менторингу за допомогою Еразмус + координаторів.

Для досягнення мети були поставлені наступні задачі:

- Проаналізувати сучасний стан тьюторства та менторства в українських ЗВО;

- Висвітлити тенденції розвитку академічної мобільності та необхідність її реалізації відповідно до світових норм і стандартів;

- Виокремити основні функції, які виконують Еразмус+ координатори, або кафедральні координатори, що суголосні функціям тьюторів та менторів закордоном.

4. Реалізація обов'язків тьюторів та менторів Еразмус + координаторами у ЗВО України

У зв'язку із реформами, які проходять у ЗВО, розвитком системи дистанційного навчання, впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, збільшенням вимог до якості освіти та забезпечення якості відповідними інституціями-агенціями в кожній країні (Quality Assurance Agency) зростає необхідність впровадження інституту тьюторства та менторства у ЗВО України.

Статистичні дані повністю підтверджують ефективність застосування потенціалу менторства у цій ситуації. Із 92 Нобелівських лауреатів США, 48 працювали із ментором, який уже отримав звання Нобелівського лауреата [3].

Система тьюторства є одним із ключових факторів, що забезпечують якість освіти в умовах реалізації Болонських реформ, підвищених вимог до майбутніх спеціалістів, що, своєю чергою, має забезпечити конкурентоздатність такого фахівця на ринку праці.

Базою для використання тьюторства у ЗВО стала індивідуалізація освіти, необхідність використання різноманітних видів самостійної роботи в навчально-виховному процесі вищої школи. Тьютор несе відповідальність не лише за рівень знань студента,

а й за формування його особистості [2]. На формування особистості студента впливають також ментори, які, на відміну від тьюторів, працюють в ширшому форматі із студентами, забезпечуючи організаційну, психологічну та інші функції в залежності від потреб. Це впливає на успішність кожного студента та рейтинговість факультету [6].

Виконання індивідуальних завдань студентами потребує педагогічного супроводу. Елементами такого супроводу можуть бути: постановка проблеми, допоміжний матеріал, консультування студентів, поради щодо подальшої самоосвіти [2]. Завдання і функції тьютора постійно змінюються. Тьютор мусить рухатись в одному напрямку із розвитком освітніх технологій.

Відповідати новим освітнім технологіям мають і самі викладачі, вдосконалюючи свої вміння і навички. Важливим елементом є неперервна педагогічна освіта. Специфіка, що характеризує систему неперервної педагогічної освіти, в умовах якої відбувається професійний розвиток учителів, відрізняється в залежності від країни. У Великій Британії, Канаді та США неперервна педагогічна освіта спрямована на всебічний розвиток педагогів [10]. Успішні педагоги та добре підготовлені тьютори і ментори є запорукою успішності студентів.

У світовій практиці тьютори ставлять перед собою різні завдання, виконуючи які, вони забезпечують якість навчання та суттєво допомагають студенту. Одним з основних завдань тьюторів є підібрати правильні завдання для студентів, які допоможуть йому засвоїти необхідний матеріал. Також важливо надати допомогу студенту у виборі методів та засобів, що сприятимуть результативності процесу навчання. Деякі представники освіти відкидають тьюторську систему, оскільки вони бояться самої ідеї стовідсоткової успішності та коректності в освіті [7].

Сьогодні, коли ми намагаємося впровадити закордонні практики для покращення якості освіти, а також розширити академічну мобільність, необхідно забезпечити належний рівень організаційного супроводу. Оскільки система тьюторства та менторства не запроваджена в українських ЗВО, ці функції виконуються частково іншими працівниками. На факультетах/інститутах та кафедрах є куратори груп, які консультують та допомагають студентам. Як правило, куратори є одночасно викладачами, які мають безліч обов'язків (організація навчального процесу, проведення лекцій, підготовка матеріалів та ін.). Відповідно куратори не мають достатньо часу на консультацію та допомогу. Не лише недостатність часу є основним недоліком у спілкуванні між викладачами та студентами. Не всі викладачі знають вимоги до написання мотиваційних листів, заповнення апікаційних форм для отримання стипендій закордоном тощо. У деяких університетах існують студентські відділи, профкоми, які організовують різноманітні заходи, проводять зібрання, а відтак, інформують студентів про певні можливості.

Як зазначають українські науковці [8]: «Першим серйозним кроком до інтернаціоналізації європейської світи стало запровадження в 1987 році програми ERASMUS, метою якої було удоскона-

лення та збільшення обсягів мобільності студентів та викладачів у країнах Європейського Союзу, розвиток багатосторонньої міжуніверситетської кооперації, поглиблення співпраці між університетами та підприємствами, поширення інноваційних технологій навчання. У рамках ERASMUS також було створено інструмент перезарахування навчальних досягнень, отриманих студентом в іншому університеті за програми мобільності – Європейську кредитно-трансферну систему. Протягом наступних 12 років сотні тисяч студентів з країн Європейського Союзу відбули одно- та двосеместрове навчання за кордоном своєї держави, на прикладі довівши доцільність та ефективність обраного шляху» [8]. Як бачимо, програма Еразмус + змогла забезпечити наймасовішу мобільність у Європі, відповідно з'явилися відповідні вимоги до організації мобільності та навчального процесу у ЗВО.

На нашу думку, особлива роль у виконанні тьюторських обов'язків у ЗВО належить координаторам міжнародних мобільних програм, зокрема координаторам програми Еразмус+. Це наймасштабніша програма на сьогодні в Європі, яка забезпечує мобільність між викладачами, адміністративними працівниками, аспірантами та студентами. Оскільки дана програма фінансується коштами Європейського Союзу, університети – учасники охоче беруть у ній участь, оскільки не витрачають свої внутрішні університетські кошти на забезпечення мобільності, а навпаки отримують лише бонуси, беручи до уваги те, що студенти та викладачі мають можливість отримати нові знання та досвід, якими вони, як очікується, мають поділитися в Україні. Обміни можуть відбуватися в рамках міжінституційних угод між країнами-членами та країнами-партнерами програми. Україна належить до країн-партнерів, країнами-членами є країни Європейського Союзу.

За умови різкого збільшення академічної мобільності Еразмус + координатор є одночасно тьютором для студентів та ментором для працівників. Таке наставництво необхідне як для викладачів і студентів, які їдуть закордон, так і для тих, хто приїжджає в український ЗВО. Відмінність лише в розставленні акцентів на ті чи інші питання. Так для наших студентів координатор допомагає заповнювати угоди про навчання (Learning Agreements), виступає посередником між викладачами кафедри, консультує, які предмети потрібно обрати, щоб отримати необхідну кількість кредитів, скільки кредитів перезараховується тощо. Також до функцій координатора входить: ведення переписки з представниками університету-партнера щодо належної підготовки документації. Працівникам координатори допомагають заповнювати угоду про викладання (Staff Mobility Agreement for Teaching) та угоду про стажування (Staff Mobility for Training). Своєю чергою, для тих, хто приїжджає, найважливішим є вирішення питання з місцем проживання, закріплення координатора на кафедрі, погодження дати приїзду для працівників та ін. В обох випадках координатор виконує інформаційно-психологічну функцію, що є надзвичайно важливим елементом при обміні між різними культурами.

Отже, до основних функцій тьюторства і менторства, які виконує Еразмус+ координатор, належать такі:

- Інформаційна: повідомлення про можливості обміну, надання необхідної інформації щодо контактної інформації закордоном, навчального процесу (для студентів), перелік спеціальностей, відділів, наявність підписаних угод (здебільшого для працівників);

- Комунікативна: налагодження діалогу з усіма учасниками мобільності для визначення усіх деталей з метою забезпечення належної організації мобільності;

- Організаційна: підготовка документації – угод, консультації щодо купівлі квитків, місця проживання, отримання візи, проведення презентацій в університетах для ширшого розуміння умов мобільності;

- Виховна: наставництво щодо поведінки за кордоном (зберігання закордонного паспорта, необхідність знати контакти дипломатичних представництв у країні-партнері), як особам, які не беруть участь у мобільності приватно, а представляють конкретний університет та державу і мають створювати позитивний імідж нашої країни;

- Психологічна: визначення психологічних рис кожної особи та індивідуальних особливостей (залежно від національності, етносу, релігії, знання мови, тип характеру) для забезпечення комфортних умов перебування за кордоном. Якщо говорити про осіб, які приїжджають до нас, вкрай важливо підібрати програми, які викладаються англійською мовою, закріпити куратора на кафедрі для постійного супроводу; для працівників – проведення інформативних екскурсій, семінарів для ознайомлення з нашою культурою та традиціями.

«В цілому, тьюторське навчання стало більш важливим в останні роки. З точки зору політики вищої освіти та дидактики, завдяки тьюторській роботі обіцяє зрости якість викладання та наставництва. У ході професійної підготовки та забезпечення якості освіти в останні роки були розроблені численні програми підготовки тьюторів» [1, 8]. Тьютори повинні розвивати відчуття, як організувати навчальний процес і які форми навчання є доречними: організовувати навчання, наприклад, у формі презентації, або в іншому форматі [2, 9].

У сучасних умовах тьютори, крім виконання своїх основних обов'язків мають виконувати також роль психолога. Психологічна функція тьютора є чи не найважливішою, оскільки існує низка проблем, які є непосильними для студентів і часто їм некомфортно обговорювати такі проблеми зі своїми батьками та викладачами. Це можуть бути проблеми, пов'язані з перехідним віком, соціальними обставинами, проблемами висловлення думки та ін. Тому для студентів важливим є спілкування з наставниками, які також виконують роль друга, радника.

Як бачимо, функції координаторів програми Еразмус + належать до обов'язків та функцій тьюторів і менторів у закордонних ЗВО. При наявності запровадженої тьюторської і менторської системи є

достатня кількість відповідальних осіб, які забезпечують якість при наданні освітніх послуг, забезпечують наставництво для кожного. Поки в українських ЗВО така система не існує, залишається сподіватись на ініціативність та згуртованість всіх працівників університету (викладачів, кураторів на кафедрах, Еразмус+ координаторів, інших працівників міжнародних відділів) для того, щоб активно брати участь в освітніх проєктах та забезпечувати якість освіти загалом.

Також координатори міжнародних програм та інші працівники міжнародних відділів виконують роль тьюторів для іноземних студентів.

Інтернаціоналізація передбачає збільшення кількості іноземних студентів. Проблеми, з якими зіштовхуються іноземні студенти, що навчаються в Україні, можна розділити на групи: лінгвістичні, етнокультурні, проблеми безпеки, побутові, фінансові [9].

Часто деканати з підготовки іноземних студентів займаються організаційними питаннями (паспортно-візові питання, оформлення документів), а не психологічними.

Педагогічний супровід іноземного студента містить також діяльність, спрямовану на підвищення відповідності якості освітніх послуг запитам суб'єктів міжнародної освіти [9].

Чим швидше студент-іноземець зможе адаптуватися до умов навчання в іншій країні – тим вищими будуть результати його навчання та професійне становлення.

Студентам – іноземцям, які приїжджають навчатися в іншу країну важко адаптуватися через декілька чинників, а саме: мовний бар'єр, обізнаність з культурою країни, міжособистісне спілкування з студентами цієї країни, відмінність в організації навчального процесу та моделей співпраці між викладачами і студентами. Але найважче студентам адаптуватися психологічно. Приїхавши в іншу країну на навчання, вони залишаються без батьків, друзів, інколи вони змушені змінювати свої звички, культуру харчування, спілкування, організацію робочого дня. Саме тому від тьюторів та їхньої роботи залежить забезпечення комфортних умов для студентів іноземців. Це, своєю чергою, зможе збільшити залучення іноземних студентів, що впливає на рейтинговість університету.

Складність процесу адаптації іноземного студента до навчання у ЗВО полягає у тому, що у студента відбувається перебудова всієї системи ціннісно-пізнавальних орієнтацій особистості, засвоюються нові способи пізнавальної діяльності і формуються певні типи міжособистісних стосунків [1].

Щодо досвіду Європейських ЗВО, то ситуація відрізняється в залежності від країни. Оскільки система тьюторства та менторства повноцінно функціонує у німецьких ЗВО, тому координатори міжнародної співпраці виконують здебільшого інші функції:

подають заявки на гранти, допомагають студентам та працівникам з оформленням документів, звітують перед ЄС щодо використання коштів, організовують міжнародні тижні та проводять тематичні семінари, поновлюють та перепідписують застарілі угоди про співпрацю, шукають нових партнерів, проводять аналітику для вдосконалення роботи та розширення міжнародної співпраці університету.

У Польщі в тих ЗВО, де тьюторство та менторство не запроваджене зовсім, або частково ситуація є дещо схожою до української.

5. Результати досліджень та їх обговорення

Після аналізу літератури та проведеної компаративної характеристики тьюторства і менторства у ЗВО України та світу було виокремлено 5 основних функцій, які виконують Еразмус координатори в Україні і тьютори та ментори закордоном.

Дане дослідження підтверджує розвиток та адаптацію вищої освіти в Україні відповідно до світових стандартів. Ми вважаємо, що реалізація академічної мобільності у ЗВО безпосередньо впливає на успішність університету. Відсутність тьюторства та менторства вимагає використання потенціалу Еразмус координаторів, покладення на них функцій, які сприятимуть як розвитку міжнародної співпраці, так і її реалізації.

6. Висновки

Дослідження реалізації функцій тьюторів і менторів в Україні та закордоном дозволяє зробити наступні висновки:

1. Інтернаціоналізація та реформування вищої освіти в Україні вимагає адаптації системи вищої освіти до світових стандартів та практик, зокрема у напрямку наставництва для студентів.

2. Система тьюторства та менторства ще не впроваджена у ЗВО України, проте, функції тьюторів та менторів реалізуються науково-педагогічними та адміністративними працівниками, включаючи координаторів програми Еразмус+.

3. Тьюторство та менторство сприяє підвищенню якості освіти через наставництво для студентів.

4. Виокремлено 5 основних функцій тьюторів і менторів, які виконуються Еразмус координаторами в Україні: інформаційна, комунікативна, організаційна, виховна та психологічна.

5. Система тьюторства та менторства є необхідною для впровадження в умовах зростання академічної мобільності, навчання біженців та інших виликів сучасності.

Вважаємо, що доцільно глибше досліджувати досвід інших країн та переймати продуктивні ідеї з одночасним використанням надбань вітчизняної вищої освіти.

Література

1. Моргунова Н. С. Психологічний аспект тьюторської діяльності у процесі роботи з іноземними студентами у ВНЗ України: зб. наук. пр. // Педагогіка та психологія. 2016. № 53. С. 330–339.
2. Настенко Л. Г. Тьюторство як прогресивна технологія індивідуалізації освіти у вищій школі // Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах. 2010. № 21. С. 259–269.

3. Малярчук О. В. Викладач в системі дистанційного навчання: зб. наук. пр. // Педагогічний процес: теорія і практика. 2009. № 2. С. 169–178.
4. Hempel A., Seidl T., van Genuchten E. Erhebung des Einsatzes von Tutorinnen und Tutoren als Grundlage für zielgerichtete Organisationsentwicklung // Die hochschullehre Interdisziplinäre Zeitschrift für Studium und Lehre. 2016. Issue 1. URL: <http://www.hochschullehre.org/wp-content/files/diehochschullehre-2016-1-Hempel-Seidl-vanGnuchten.pdf>
5. Knauf H. Tutorienhandbuch. Einführung in die Tutorienarbeit. Bielefeld: Universitätsverlag, 2005. URL: <https://www.zvab.com/9783937026343/Tutorienhandbuch-Einf%C3%BChrung-Tutorienarbeit-Livre-allemand-3937026347/plp>
6. Faculty success through mentoring: A guide for mentors, mentees, and leaders / Bland C. J. et. al. Lanham: R&L Education, 2009. 228 p.
7. VanLehn K. The Behavior of Tutoring Systems // International Journal of Artificial Intelligence in Education. 2006. Vol. 16, Issue 3. P. 227–265.
8. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.
9. Семененко І. С. Технологія педагогічного супроводу у процесі фахової підготовки іноземних студентів в умовах вищого технічного навчального закладу // Педагогіка та психологія. 2013. № 44. С. 111–117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpnu_ped_2013_44_14
10. Мукан Н. В., Мукан О. В., Істоміна К. Ю. Детермінування та особливості розвитку неперервної педагогічної освіти на початку XXI століття у сучасному освітньому просторі // Порівняльно-педагогічні студії. 2014. № 1 (19). С. 100–105.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Мукан Н. В.
Дата надходження рукопису 10.04.2018*

Іваницька Оксана Степанівна, провідний спеціаліст ректорату, Національного університету «Львівська політехніка», вул. С. Бандери, 12, м. Львів, Україна, 79013
E-mail: kseniaivanytska@ukr.net

УДК 378.147.88

DOI: 10.15587/2519-4984.2018.134271

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

© С. М. Осипенко

Різноманітні підходи до розуміння суті самоосвіти дозволяють визначити, що самоосвіта ґрунтується на знаннях, вміннях, навичках та способах навчальної діяльності, набутих у процесі навчання, проявляється як самостійна пізнавальна діяльність, яка здійснюється тим, хто навчається.

У статті унаочнено основні підходи до суті самоосвіти, визначені сутнісні характеристики самоосвіти (цілі самоосвітньої діяльності, управління самоосвітою, особливості діяльності, умови здійснення самоосвіти) та складові самоосвітньої діяльності, дано визначення поняттю «самоосвітня компетентність» – це інтегрована характеристика особистості, яка містить у собі знання, уміння, навички та досвід самоосвіти, особистісні якості, які проявляються у потребі, здатності та готовності до реалізації певного виду діяльності, спрямованої на досягнення особистісної, професійної та соціальної самореалізації людини, характеризується особистісними та професійними цінностями, які зумовлюють готовність і здатність особистості успішно здійснювати самоосвітню діяльність, охарактеризовано основні складові процесу формування самоосвітньої компетентності майбутніх кваліфікованих робітників. Підкреслено, що основними критеріями ефективності процесу самоосвіти є формування інтелектуальної сфери особистості, її готовність до самоосвіти, професіоналізація, саморегуляція, суб'єктивність та соціалізація.

Наведена структура самоосвітньої компетентності майбутніх кваліфікованих робітників машинобудівної галузі, в якій відображаються складові, що згруповано у два блоки: варіативний (формувальний) та інваріантний. У свою чергу, варіативний складається з п'яти взаємозалежних компонентів: потребнісно-мотиваційного, орієнтаційно-когнітивного, операційно-діяльнісного, рефлексивно-оцінного та організаційно-вольового. Подано їх характеристики.

Структурні компоненти самоосвітньої компетентності є орієнтирами, які визначають напрям подальшого наукового пошуку, вектори обґрунтування теоретичних і методичних аспектів розвитку самоосвітньої компетентності майбутнього кваліфікованого робітника

Ключові слова: самоосвітня компетентність, самоосвіта, зміст та структура самоосвітньої компетентності, майбутній кваліфікований робітник